

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.06.1977, sp. zn. 2 Cz 19/77, ECLI:CZ:NS:1977:2.CZ.19.1977.1

Číslo: 30/1979

Právní věta: Také škodu vzniklou cestujícím uklouznutím na schůdkách železničního vagónu lze posoudit jako škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu železnice.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.06.1977

Spisová značka: 2 Cz 19/77

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových prostředků

Předpisy: 40/1964 Sb. § 427

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 30/1979 sb. rozh.

Také škodu vzniklou cestujícím uklouznutím na schůdkách železničního vagónu lze posoudit jako škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu železnice.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 27. 6. 1977, [2 Cz 19/77](#))

Žalobkyně se domáhala vůči žalované organizaci náhrady škody v částce 3550 Kčs, kterou utrpěla 10. 5. 1974 při vystupování z vlaku, když uklouzla na železných schůdkách a pádem na nástupiště utrpěla vykloubení a zlomeninu kotníku. Požadovala odškodnění za bolest, ztížení společenského uplatnění a za ztrátu na výdělků.

Okresní soud v Bruntále svým rozsudkem žalobě částečně vyhověl a stanovil povinnost žalované organizace zaplatit dvě třetiny vzniklé škody, neboť po provedeném dokazování dospěl k závěru, že odpovědnost na straně žalované organizace je sice dána, avšak žalobkyně si nepočínala dosti opatrně při vystupování a její spoluzavinění hodnotil soud proto jednou třetinou.

K odvolání žalobkyně i žalované organizace krajský soud v Ostravě změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že u zamítl. Podle jeho názoru škoda, kterou žalobkyně utrpěla, nebyla vyvolána zvláštní povahou železničního provozu, a tedy odpovědnost podle ustanovení § 427 odst. 1 o. z. nepřicházela

v úvahu. Nastupování a vystupování z železničních vagónů je pro cestující jednoduché a železniční organizace může proto právem ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 51/1964 Sb. žádat na cestujících, aby přitom zachovávali potřebnou opatrnost a starali se o vlastní bezpečnost. Podle názoru odvolacího soudu nepřichází tu v úvahu ani odpovědnost organizace podle ustanovení § 421 o. z. Žalovaná organizace neporušila právní povinnost, zejména když k osobní dopravě používá výlučně typových vozů. Odvolací soud dospěl proto k závěru, že žalovaná organizace za škodu vzniklou žalobkyni neodpovídá a že úraz si způsobila žalobkyně tím, že nezachovala potřebnou opatrnost při vystupování z vlaku.

Nejvyšší soud ČR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedeným rozsudkem odvolacího soudu byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Mezi žalobkyní a žalovanou organizací došlo k uzavření smlouvy o poskytnutí přepravní služby (osobní přepravy). Se zřetelem na to je nutno posuzovat žalovaný nárok především z hlediska ustanovení § 311 odst. 1 o. z. Podle tohoto ustanovení odpovídá dopravce za škodu na zdraví, která vznikne cestujícímu za přepravy podle ustanovení o odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků (§ 311 odst. 1 o. z. odkazuje v tomto smyslu na ustanovení § 427 až § 431 o. z.), přičemž předpokladem posouzení nároku na náhradu škody podle ustanovení § 311 o. z. je skutečnost, že škoda vznikla za přepravy.

V projednávané věci bylo prokázáno, že žalobkyně utrpěla zranění, z něhož se dovozuje nárok na náhradu škody, když po zastavení vlaku ve stanici vystupovala ze železničního vagónu, uklouzla na schůdcích a padla na nástupiště.

Šlo tedy o to, zda výstup ze železničního vagónu po zastavení vlaku ve stanici je možno pokládat ještě za přepravu ve smyslu ustanovení § 311 odst. 1 o. z. Tuto otázku je nutno zodpovědět kladně. Ukončení dopravy konkrétního cestujícího nelze ztotožnit s tím okamžikem, kdy vlak zastaví v železniční stanici. Nepochybně i vystoupení z dopravního prostředku je nutné zahrnout do pojmu přepravy ve smyslu ustanovení § 311 odst. 1 o. z.

Odpovědnost žalované za takto vzniklou škodu se pak posuzuje podle ustanovení § 427 o. z., na který ustanovení § 311 odst. 1 o. z. odkazuje. Pro odpovědnost dopravce za škodu podle ustanovení § 311 odst. 1 o. z. nestačí totiž pouhé zjištění, že škoda vznikla ve smyslu citovaného ustanovení za přepravy, ale musí být současně dán předpoklad odpovědnosti vyplývající z ustanovení § 427 odst. 1 o. z., na něž ustanovení § 311 odst. 1 o. z. odkazuje, totiž že přitom škoda musí být vyvolána zvláštní povahou provozu.

Zařazením ustanovení § 310 a násl. o. z. do osmé hlavy čtvrté části občanského zákoníku byla specificky upravena odpovědnost dopravce, která by jinak mohla být důsledkem nesplnění povinností stanovených v § 307 o. z. Odpovědnost dopravce, nebyla-li přeprava provedena včas (popřípadě vůbec), byla ustanovením § 310 o. z. omezena tak, že vzniká jen za podmínek stanovených přepravními řády. Poněvadž není důvodu pro to, aby byl ustanovení § 311 o. z. zařazeném ve stejné rubrice přisuzován jiný význam než ustanovení § 310 o. z., lze dovodit, že také smysl ustanovení § 311 odst. 1 o. z. (tedy i jeho odkaz na ustanovení § 427 a násl. o. z.) spočívá v tom, že omezuje odpovědnost dopravců za škodu vzniklou cestujícím tím, že přeprava nebyla provedena řádně (§ 307 o. z.). S ohledem na ustanovení § 311 odst. 1 o. z. odpovídá dopravce za škodu způsobenou porušením povinnosti provést přepravu řádně (§ 307 o. z.) jen tehdy, vznikla-li cestujícímu za přepravy škoda na zdraví nebo škoda na zavazadlech přepravovaných společně s ním či na věcech, které měl u sebe za podmínek stanovených ustanovením § 427 a násl. o. z. (zejména ustanovením § 427 odst. 1 o. z.), na něž § 311 odst. 1 o. z. odkazuje. Ustanovení § 427 a násl. o. z. (stejně jako

ustanovení přepravních řádů ve smyslu ustanovení § 310 o. z.) je proto nezbytné aplikovat v plném rozsahu s tím, že ustanovení § 311 odst. 1 o. z. na ustanovení § 427 o. z. odkazuje, aniž by je nahrazovalo či měnilo. O škodě způsobené na zavazadlech přepravovaných odděleně od cestujících pak pojednává ustanovení § 311 odst. 2 o. z.

V tomto smyslu nelze také přisvědčit závěru odvolacího soudu, že v daném případě nebyla škoda vyvolána zvláštní povahou provozu. Škodou vyvolanou zvláštní povahou provozu na železnici není sice každá škoda vzniklá za přepravy, ale nelze ji na druhé straně omezovat jen na škodu vyvolanou v souvislosti s pohybem vlakové soupravy. Zvláštní povaha provozu ve smyslu ustanovení § 427 odst. 1 o. z. není totiž charakterizována (jak již bylo uvedeno v rozhodnutí uveřejněném pod č. 9/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) jen okolnostmi souvisejícími s pohybem vozidla (rychlost, výkyvy, vykolejení), ale i vybavením technického zařízení a konstrukcí, ať již dopravního prostředku či dopravního zařízení jako celku. Nelze proto provoz železnice ve smyslu ustanovení § 427 odst. 1 o. z. v souvislosti s poskytováním osobní přepravy dělit na vlastní pohyb vlakové soupravy a od toho odtrhovat např. ukončení přepravy výstupem z vlaku, když je nepochybné, že i výstup z vlaku může být ohrožen skutečnostmi, které jsou vlastní právě provozu takového dopravního prostředku jako je vlak.

V daném případě byla škoda vyvolána zvláštní povahou provozu na železnici spočívající v tom, že po ukončení jízdy musí cestující ve stanici vystoupit z vagónů po schůdkách, které samy o sobě i v souvislosti s nástupištěm představují součást vybavení technického zařízení i konstrukční prvek. projednávaném případě byly navíc ve stanici K. (jak je konstatováno v rozsudku odvolacího soudu) v důsledku převýšení koleje v oblouku (konstrukční prvek) mírně skloněny k nástupišti. Přitom není s ohledem na ustanovení § 427 odst. 1 o. z. rozhodující, zda tu žalovaná organizace porušila nějaký předpis či nikoliv, neboť podle ustanovení § 427 o. z. odpovídá organizace provozující dopravu za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu bez dalšího.

Proto žalovaná organizace ve smyslu ustanovení § 311 odst. 1 o. z. a podle ustanovení § 427 odst. 1 o. z. za škodu vzniklou žalobkyni na zdraví odpovídá. Této odpovědnosti se žalovaná organizace může zcela nebo zčásti zprostit za podmínek uvedených v ustanovení § 428 o. z., popřípadě v ustanovení § 441 o. z.

Odvolací soud, který vycházel z jiných právních názorů, než jsou shora uvedeny, porušil napadeným rozsudkem zákon v ustanoveních § 311 odst. 1 o. z. a § 427 odst. 1 o. z.